

Kulturhistorisk inventering av gravkapell i
Linköpings stift 2010

KREMATORIET
HIMMELSTALUNDS KAPELL
S:T OLOFS KAPELL

Norrköping
Norrköpings kommun
Linköpings stift
Östergötlands län

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM

Raoul Wallenbergs plats • Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013-23 03 00 • Fax 013-14 05 62
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

KREMATORIET, HIMMELSTALUNDS KAPELL OCH S:T OLOFS KAPELL

Kulturhistorisk inventering av gravkapell i Linköpings stift
Delrapport december 2010

Inledning	2
<i>Bakgrund</i>	2
<i>Syfte</i>	2
<i>Kulturminneslagen</i>	2
<i>Kulturhistorisk bedömning</i>	2
<i>Inventeringens uppläggning och rapport</i>	3
KREMATORIET, HIMMELSTALUNDS KAPELL OCH S:T OLOFS KAPELL	4
Historik	4
<i>Begravningsplatsen/kyrkogården</i>	4
<i>Krematoriekapellet</i>	5
Beskrivning	8
<i>Begravningsplatsen/kyrkogården</i>	8
<i>Krematoriekapellets närmiljö</i>	9
<i>Krematoriekapellets exteriör</i>	9
<i>Krematoriekapellets interiör</i>	12
Kulturhistorisk bedömning	20
<i>Begravningsplatsen/kyrkogården</i>	20
<i>Krematoriekapellet</i>	21
<i>Att särskilt tänka på vid förvaltningen</i>	22
Befintliga skyddsformer	23
Källor	23
<i>Kartor</i>	23
Händelselista	23
Källor	24

Inledning

Bakgrund

Med utgångspunkt i ett behov har förbättrat kunskapsunderlag har stiftsövergripande kulturhistoriska inventeringar av bl a kyrkor, kyrkomiljöer och kyrkogårdar genomförts med början år 2002. Som ett led i detta arbete inventeras under år 2010 gravkapell på begravningsplatser/kyrkogårdar, som ej ligger i anslutning till kyrkor. På uppdrag av Linköpings stift utför Östergötlands länsmuseum inventeringen inom Östergötlands län. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen. Samtliga gravkapell ligger på kyrkogårdar/begravningsplatser hörande till Svenska kyrkan och som omfattas av kulturminneslagen. Lagen gäller de begravningsplatser som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet.

Syfte

De stiftsövergripande inventeringarnas syfte är:

- att lyfta fram och öka förståelsen för kyrkans kulturvärden och att främja kontakterna mellan kyrkan och kulturmiljövården
- att skapa ett underlag för församlingarnas/samfälligheternas planering och förvaltning av kyrkan/kapellet och för vård- och underhållsplaner
- att sammanställa ett enhetligt och tillgängligt kunskapsunderlag med beskrivning av och historik för den enskilda kyrko/kapellbyggnaden samt en bedömning av de kulturhistoriska värdena. Inventeringen blir samtidigt en samlad dokumentation och överblick av kyrkobyggnader/kapell och kyrkomiljöer i stiftet från 2000-talets första decennium.
- att skapa ett underlag för handläggning av kyrkoantikvariska ärenden och för bedömning av var det är särskilt viktigt att stödja insatser med kyrkoantikvarisk ersättning.

Kulturminneslagen

Enligt Lag om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950) skall Svenska kyrkans *kyrkobyggnader*, *kyrkotomter* och *begravningsplatser* vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas. Tillstånd måste sökas hos länsstyrelsen för att göra väsentliga förändringar av kyrkobyggnaden.

Kulturhistorisk bedömning

Den kulturhistoriska bedömningen görs utifrån principer som tagits fram av representanter för Linköpings stift, länsstyrelserna i Jönköpings, Kalmar, och Östergötlands län samt läns museerna i Östergötlands, Jönköpings och Kalmar län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Bedömningen utgår från såväl det enskilda gravkapellets värden som miljön i sin helhet, men också till värden i förhållande till andra gravkapell i stiftet. Inför väsentlig förändring skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Den kulturhistoriska bedömningen kan ingå som underlag för beslut om vilka åtgärder som kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Inventeringens uppläggning och rapport

Rapporten består av en historik över gravkapellet, en beskrivning av exteriör och interiör, fotografier och en kulturhistorisk bedömning. Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering samt en arkivgenomgång av i första hand läns museets topografiska arkiv. Uppgifter har vidare hämtats från aktuell litteratur däribland hembygdslitteratur. Fastighetskarta har hämtats från lantmäteriets hemsida (www.lantmateriet.se). De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i gravkapellets historia. Arbetet inkluderar en omfattande fotodokumentation varav endast en mindre del är presenterad i denna rapport. Delar av inventeringsmaterialet görs tillgängligt via Kulturmiljövårdens bebyggelseregister, vilket är ett informationssystem som förvaltas av Riksantikvarieämbetet (www.raa.se).

Fältarbetet, fotografering och rapportsammanställningen har utförts av antikvarie Anita Löfgren Ek vid Östergötlands läns museum. Rapporterna finns tillgängliga på Linköpings stift, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Östergötlands läns museum samt på respektive kyrklig samfällighet.

Marielund 1:2 och 1:3, Norrköpings stad och kommun, Lösings härad, Linköpings stift, Östergötlands län och landskap.

Historik

Sammanfattande historik, i övrigt hänvisas till separat rapport om Krematorielunden.

År 1938 när krematoriet invigdes bestod kyrkogården endast av en liten del sydväst om själva krematoriet. Alltsedan kyrkogården invigdes 1938 har den utvidgats i flera etapper. 1948 ändrades namnet från Krematoriekirkgården till Krematorielunden. 1963 invigdes klockstapeln, ritad av Kurt von Schmalensee och 1976 anlades en minneslund invid klockstapeln.

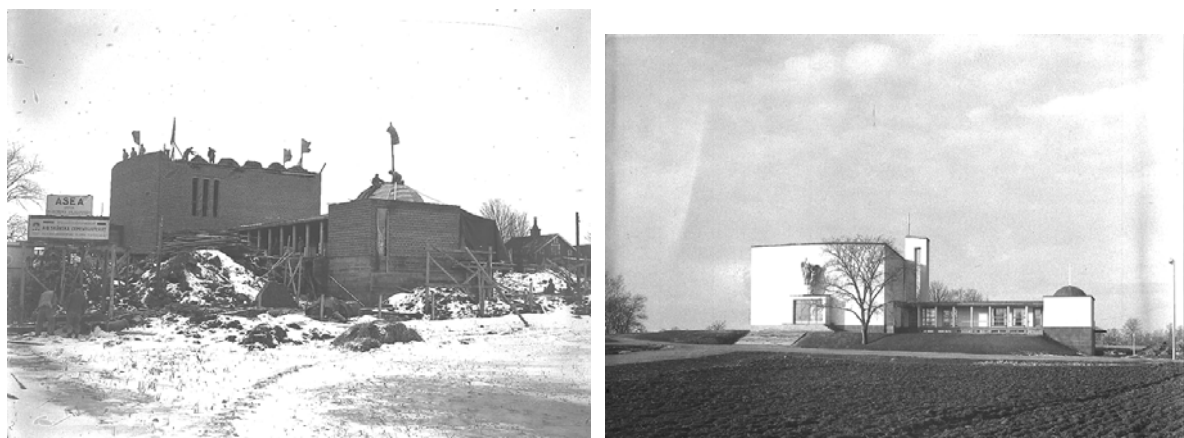

De ekonomiska kartbladen från 1947 respektive 1981 visar hur stora delar av Krematorielunden som tagits i anspråk.

Krematoriekapellet

Åtminstone från 1931 diskuterades frågan om ett krematorium i Norrköping. Arkitekten Carl Bergsten, som bl a ritat S:t Olofsskolan i Norrköping och Liljevalchs konsthall i Stockholm, lämnade ett förslag till en pyramidformad byggnad. Bergsten gjorde ytterligare två förslag innan han avled 1935. Norrköpings stadsarkitekt, Kurt von Schmalensee, ritade samma år det förslag som kom att byggas. Krematoriet blev det dittills dyraste i Sverige. När det gällde den konstnärliga utsmyckningen i ceremonisalen hade man två förslag att välja mellan: en målning utförd av Olle Hjortzberg och en gobeläng komponerad av Märta Afzelius. Det blev Olle Hjortzberg som fick uppdraget. Kapellet invigdes 1938.

Nedan följer en svit fotografier, som samtliga är hämtade från bilddatabasen Östgötabild. Fotografierna tillhör Norrköpings stadsmuseum.

Krematoriet under uppbyggnad och odaterat fotografi på krematoriets huvudfasad med loggia.

Fotografi från väster med de ursprungliga stora ljusinsläppen i ceremonisal och kranshall samt fotografi från öster med huvudentréns glasparti.

Odaterat flygfoto över krematoriekapellet och Norra kyrkogården.

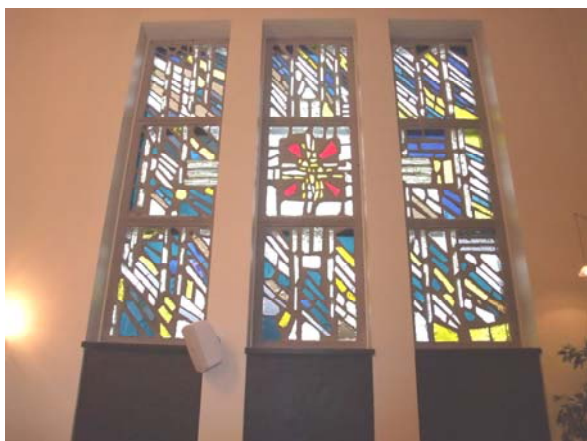
Kurt von Schmalensee tänkte sig att begravningsgästerna skulle kunna vistas ute i loggian inför begravningar under den varma årstiden. Glasdörren i huvudentrén är idag utbytt mot en brun dörr i eloxerad aluminium.

Ceremonisalens ursprungliga stolar hade sits och ryggstöd av sadelgjord. Ljusinsläppet från sydväst över altaret samspelade med de målade ljusstrålarna i Olle Hjortzbergs fresk.

I ceremonisalen såg inte orgelläktaren ut som idag, däremot är det speciella orgelhuset eller orgelskåpet detsamma. Armaturerna är utbytta.

Kurt von Schmanlensee ritade själv en tillbyggnad som invigdes 1968. Tillbyggnaden innehöll bl a smyckningsrum och ny kranshall. Väntsal och expeditionslokal gjordes större. Troligen var det nu som man byggde in loggian, som låg framför väntsalen och expeditionen. I ceremonisalen byggdes orgelläktaren om. I det stora fönstret i ceremonisalen sattes en glasmålning in. Kurt von Schmalensee komponerade motivet och fönstret är troligen utfört av Jan Brazda, som gjort glasfönster bl a till Hedvigs kyrka i Norrköping och Krokeks kyrka.

Glasmålning i ceremonisalen.

Sydvästra fasaden efter ombyggnad.

Omkring år 2000 gjordes ytterligare tillbyggnader med bl a personalrum.

Beskrivning

Begravningsplatsen/kyrkogården

Kyrkogården ligger söder om Norra kyrkogården, väster om Folkparken och med Motala ström i söder. Kyrkogården består av sexton kvarter, numrerade från 1-16. Kvarter 1-2 är de ursprungliga, äldsta kvarteren. Kyrkogården har en strikt karaktär med alla rygghäckar, som skapar små rum i de olika kvarteren. Det finns höga lövträd i alléer och mer fritt placerade. Vissa partier har ett naturparksliknande utseende medan andra påminner mer om reglerade parkkyrkogårdar.

Kvarter 6. Foto 2007.

Vy från öster. Foto 2007.

Krematoriekapellets närmiljö

Krematoriekapellet ligger på en höjd med en öppen omgivning. De delar av Krematorielunden som är tagna i anspråk ligger nordväst-väst-sydöst om kapellet. I den sydöstra delen står en gjuten klockstapel, ritad av Kurt von Schmalensee, och i anslutning här till ligger en minneslund.

Kapellet från sydöst.

Klockstapeln från söder.

Krematoriekapellets exteriör

Krematoriekapellet består av flera olika byggnadskroppar; en hög byggnad med ceremonirum, en länga med expedition och väntrum m m, en ytterligare länga för kranshall och en låg del i souterräng med förråd, personalutrymmen, kremationsanläggning m m. Källardelen under ceremonirummet och själva S:t Olofs kapell ligger i nivå med souterrängbyggnaden. Huvudentrén till Himmelstalunds kapell ligger i sydöst med kranshallen mot nordväst och längan med S:t Olofs kapell ligger i sydväst/nordöst. Socklar av skifferplattor och sprutputsade fasader avfärgade i gråvitt. Skiffret i socklar och huvudtrappa är Grythytteskiffer. Takformerna varierar något på de olika byggnadsdelarna och är, liksom takmaterialet, delvis svåra att avgöra. Souterrängdelen har ett platt tak klätt med takpapp och längan mot nordöst har kopparklädd tak med en kopparklädd kupol över S:t Olofs kapell. Kupolen kröns av ett förgyllt kors.

Krematoriekapellet från nordväst.

Souterrängvåningen.

När det gäller Himmelstalunds kapell är markytan invid huvudentrén omgjord och den ursprungliga fritrappan är delvis inbyggd. Mot sydväst går en handikappramp. Entrédörrarna är rakslutna eloxerade aluminiumdörrar innefattade i den ursprungliga portalen av

Entréfasaden.

Ekebergsmarmor. Entrén kröns av John Lundqvists bronsgrupp, som föreställer en ängel som ledsagar en död man till evigheten. Lundqvist har bl a även gjort skulpturgruppen Uppståndelsen i Heliga Korsets kapell på Skogskyrkogården i Stockholm.

Himmelstalunds kapell från söder.

Krematoriekapellet från nordväst.

Det stora fönstret på sydvästra fasaden är något utskjutande och delvis igensatt, bl a den nedre delen, och fönstret består nu av en trefönstergrupp med lisener mellan bågarna. Varje fönster består av tre delar och bågarna är av eloxerad aluminium. Hela fönsterpartiet i korets sydvästvägg är igensatt och utgör en del av fasaden. Korets svagt rundade hörn är synliga även i exteriören. I nordväst sitter en högt placerad trefönstergrupp med putsade väggpartier mellan bågarna som var och en är indelad i tre rutor. En eloxerad aluminiumdörr i nordöstra

fasaden leder till läktartrappan i ceremonisalen. Krematoriets skorsten är utformad som ett fristående torn och påminner delvis om skorstenen till Heliga Korsets kapell i Motala, även det ritat av Kurt von Schmalensee.

Kranshallen har en sluten fasad mot sydväst med endast ett enlufts-fönster. I den nordöstra fasaden sitter sex stycken enlufts-fönster med brunmålade träbågar och en eloxerad dörr. Mot nordväst i souterrängdelen är det liggande fönster och i expeditions-längan stående enlufts-fönster.

Krematoriekapellet från norr.

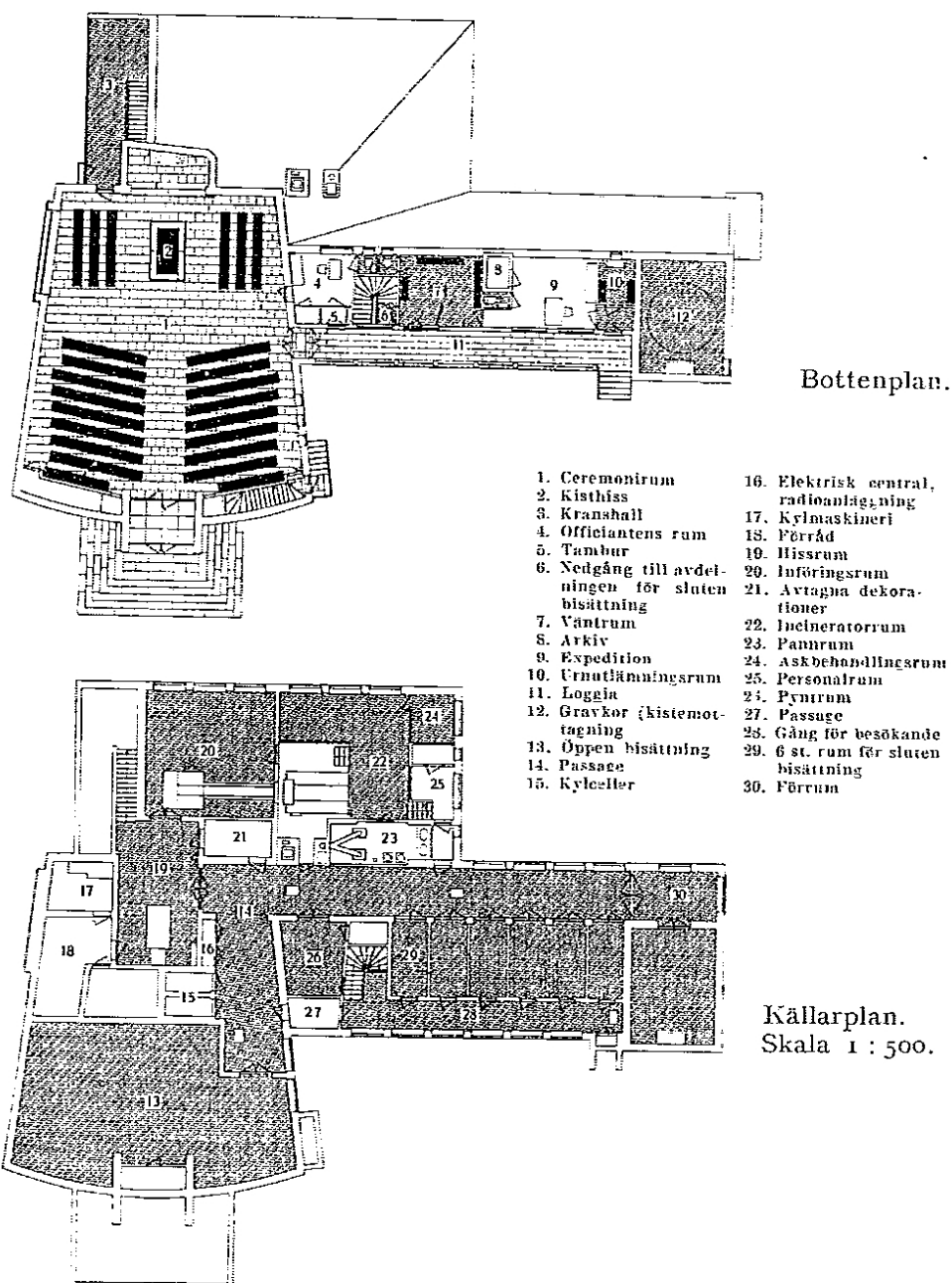
Entrén till S:t Olofs kapell.

Eloxerade aluminiumdörrar till S:t Olofs kapell och väntrum.

I nordöst finns kistintag och entré till S:t Olofs kapell. Entrén till kapellet innefattas i den höga skiffersockeln. De rakslutna pardörrarna är av eloxerad aluminium. Två eloxerade dörrar leder till väntrum och WC. Det finns två stående enluftsfinster med klarglas i träbågar och ett högt spröjsat fönster till själva kapellet. I sydöst är den ursprungliga loggian inbyggd och har idag glaspartier med eloxerade bågar mellan loggians marmorklädda pelare samt en dörr till expeditiionsdelen och en dörr till väntrummet.

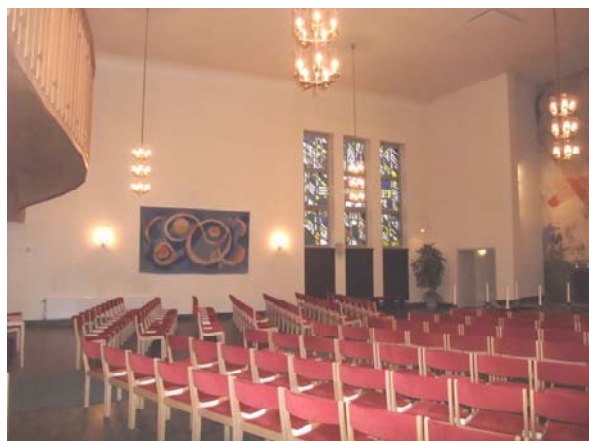
Krematoriekapellets interiör

Planritning över krematoriekapellet hämtad ur "Rum för avsked. Begravningskapellets arkitektur och konstnärliga utsmyckning i 1900-talets Sverige." Ritningen är ursprungligen publicerad i IGNIS 1938/12.

Himmelstalunds kapell

I *ceremonisalen* är golvet lagt med kvadratiska plattor av Gropptorpsmarmor och med samma material i golvsockeln. Podiet i altarnischen, altare och katafalken med sex ljusstakar är allt i Gropptorpsmarmor. Salens väggar är putsade och målade i varmt vitt. Väggen övergår i taket i en svagt konkvav rundning. Väggen under orgelläktaren i sydöst är av ljus ek med stående täcklister. I väggen finns en dörr till fläktrummet och en dörr till läktartrappan. Det plana taket är putsat och målat i varmt vitt.

Ceremonisalen.

Ceremonisalen med katafalken framför koret.

Ceremonisalens östra del.

Ceremonisalens södra del.

I nordöstra väggen leder en pardörr till expedition och väntrum och en enkeldörr till officiantens rum. I nordväst, vid koret, finns en pardörr ut till kranshallen. Dörrarna är klädda med en modern lockpanel, till officiantens rum med glas mellan locken. Under orgelläktaren är det ett glasat dörrparti med raksluten glasad pardörr med mönstrat ofärgat glas. I sydvästra väggen sitter det stora, delvis igensatta, fönsterpartiet med glasmålning. Det är utfört som rutor i hugget blockglas som sammanfogats med cement. Enligt en tidningsartikel från 1969 har de fem rutorna kring mittpartiet ”en rytm som vackert fångar upp det snett infallande ljuset. Färgerna domineras av blått och gult. I mittrutans korsymbol tillkommer varmt glödande rött.” Fönstret är komponerat av Kurt von Schmalensee och troligen utfört av Jan Brazda. Det är utformat som en trefönstergrupp med putsade lisener mellan fönstren. De nedre delarna är täckta med metallskivor, målade i en mörk enkel marmorimitation. Det enda övriga ljusinsläppet är genom en högt sittande trefönstergrupp i sydöst med varje fönster indelat i tre rutor och ett putsat väggparti mellan fönstren.

Trefönstergrupp vid orgelläktaren.

Dörrhandtag till dörr under läktaren.

Orgelläktaren i sydöst går över hela salens bredd med en mjukt svängd rundning i barriärens mittparti. Läktarbarriären är av ek med dekorativt utformade breda stående lister. Insidan av ek är slät. Golvet är täckt med en linoleummatta. Spelbordet står på läktarens södra del i närheten av en träinklädd kolonn, medan orgelpiporna är inbyggda i ett glasat skåp. Läktartrappan har sättsteg i kalksten.

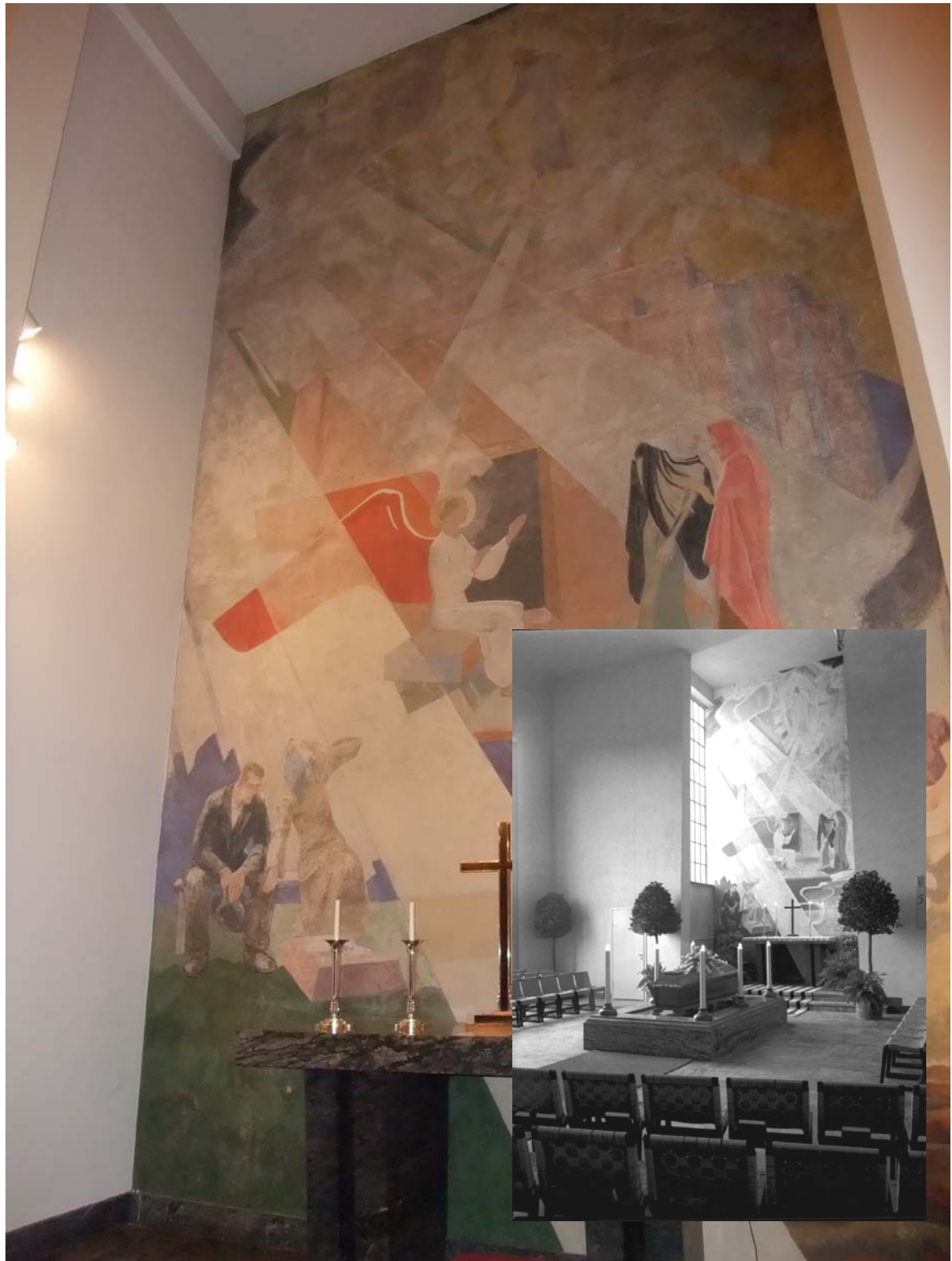

Orgelläktaren. Orgelpiporna är inrymda i ett skåp med glasad front.

Sittplatserna i ceremonisalen utgörs av kopplade stolar med tygklädd sits och ryggbricka.

Korpartiet i nordväst är utformat som en raksluten altarnisch i hela salens höjd. Två trappsteg upp står altaret, helt i Grottorpsmarmor. Nischen smyckas av Olle Hjortzbergs fresk. De

målade ljusstrålarna, som faller in från sydväst, förstärktes ursprungligen av det "riktiga" ljuset i det nu igensatta stora fönsterpartiet.

Fotomontage, där en äldre odaterad bild visar freskens komposition med tanke på fönstret.

Kurt von Schmalensee hade lagt stor vikt vid ljuset. Katafalkens hisschakt hade ljusramper, så när kistan sänktes ner efter begravningsceremonin, sänktes den ner i ljuset.

Altaret i Grottorpsmarmor.

Entrén in mot Himmelstalunds kapell.

Entrén till Himmelstalunds kapell har golv i Grottorpsmarmor och väggarna och taket är klädda med Ekebergsmarmor. Eloxerat dörrparti, som leder ut och ett glasat dörrparti, som leder in till ceremonisalen.

Med ingång från ceremonisalen och från den f d loggian ligger *officiantens rum* med tambur och toalett. Golvet är belagt med linoleummatta och väggarna har målad glasfiberväv. I nordvästra väggen sitter två enluftsfnster.

Officiantens rum.

F d loggian mot nordöst.

Väntrummet med trappa ner till källaren.

Expeditionen med f d loggian.

Ursprungligen fanns en öppen loggia på framsidan av längan som går mot nordöst. Väggen in mot *expedition* och *väntrum* hade stora fönsterpartier med ett mellanliggande väggparti ungefär i mitten. Ett av de ursprungliga fönstren finns kvar, i väggen mot trappan till källaren. Mellan loggians pelare sitter idag eloxerade fönsterpartier och två dörrar. Själva loggian bildar en korridor framför det ursprungliga väntrummet och expeditionen. Golvet är täckt med linoleummatta, väggarna har målad glasfiberväv och i taket sitter akustikplattor, målade skivor i väntrummet och själva expeditionen. I väntrummet leder ekådringsmålade dörrar till bl a WC och källartrappan. I expeditionen finns tre fönster mot nordväst.

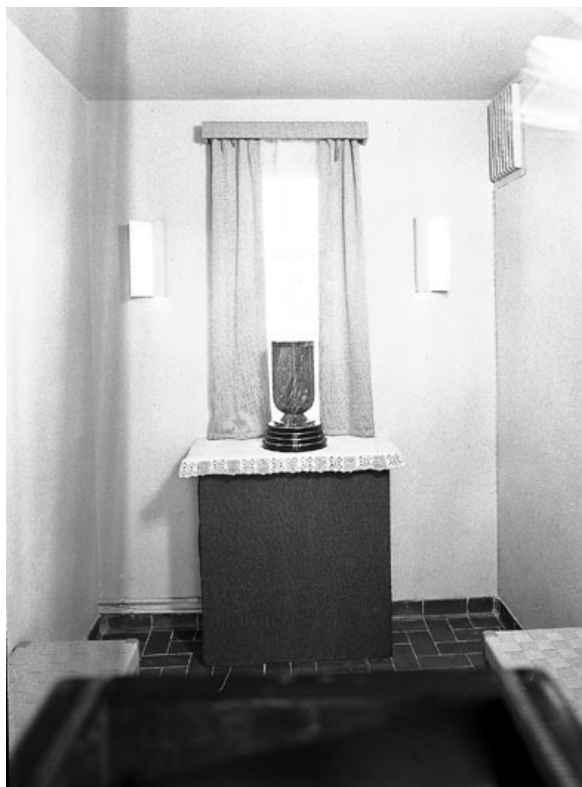
Närmast entrén till expedition m m ligger ett mindre rum, ursprungligen för *urnutlämning*. Golvet är täckt med linoleummatta, väggarna är tapetserade och i taket sitter glasfiberväv. Altaret står under ett rakslutet enlufts-fönster med en glasmålning av färgat glas i blyspröjs.

Nordväst om Himmelstalunds kapell ligger *kranshallen* med målade tegelväggar. Härifrån går en ursprunglig trappa ner till källaren.

S:t Olofs kapell ligger i souterräng med ingång från nordöst. På planritningen benämns det nutida kapellet gravkor/kistmottagning. Utifrån kommer man in i ett förrum med dörrar till väntrum, kapellet och till källaren i övrigt. *Ceremonisalen* sträcker sig genom två våningar. Golvet är belagt med klinkers, eventuellt original, och väggarna täckta med gråmålade, svagt räfflade skivor. Skivorna liknar i strukturen de skivor som finns på väggarna i Heliga Korssets kapell i Motala, även det ritat av Kurt von Schmalensee. Väggarnas övre del liksom takets putsade kupol är målade mörkt blå. Bakom ett spjälräcke i sydvästra väggen finns ett rum för orgeln med separat ingång från källarkorridoren. Sydöstra väggen utgör altarpvägg. På en vitmålad skiva hänger tre tavlor och nedanför står ett enkelt vitmålat träaltare. I nordväst leder en raksluten slät pardörr ut till förrummet.

Ursprungligen urnutlämningsrum.

Odaterat foto på urnutlämningsrummet.

S:t Olofs kapell, tidigare bl a kallat gravkor.

Odaterat foto på dåvarande "gravkoret".

Orgelrummet invid ceremonisalen.

Takets kupol.

Högt placerat på nordvästra väggen sitter ett rakslutet enlufts-fönster indelat i tre rutor med fastskruvad innerbåge. Sittplatserna utgörs av gråmålade trästolar med tygklädd sits och ryggbricka.

På andra sidan förrummet finns ett väntrum. Golvet är täckt med linoleummatta och väggarna med målad glasfiberväv. I taket sitter akustikplattor. I nordöst är det två rakslutna fönster med blyinfattade glasmålningar av samma typ som i urnutlämningsrummet. En trappa leder upp till kapprum med toalett.

Väntrummet mot norr.

Väntrummet mot öster.

I källaren finns rum med ursprunglig funktion sedan 1938, rum med nya funktioner och utrymmen som tillkommit på 1960-talet och omkring år 2000. Golven är av olika typ, t ex gjutna golv och golv belagda med klinkers. Väggarna är ofta putsade och målade i gult eller vitt. Vissa originaldörrar och andra detaljer finns kvar. I källaren ryms en mängd olika

funktioner: kremationsanläggning, kylrum, reningsanläggning, personalutrymmen, tvättstuga, ackumulatortankar m m. I källargången närmast S:t Olofs kapell finns ett litet rum för officianten.

Äldre dörrar till f d kylrum och kisthiss.

Kulturhistorisk bedömning

Begravningsplatsen/kyrkogården

Krematorielunden är en tidstypisk anläggning med mycket höga kulturhistoriska värden. Till kyrkogården hör ett flertal, tidstypiska grindar. På den västra sidan finns ett äldre järnstaket som utgör omgärdning och i övrigt trådstängsel. Både utanför och inne på kyrkogården finns flera alléer och fritt växande höga lövträd. Systemen av rygghäckar är viktiga då de skapar en strikt karaktär. I flera av kvarteren finns murar och trappor av kalksten. Dessa liksom de system av gångar/vägar som sträcker sig över kyrkogården, är viktiga för kyrkogårdens

struktur. Vidare är minneslunden från 1972 en tidstypisk anläggning med dess klockstapel från 1963. När minneslunden invigdes var det den första i Norrköping. Klockstapeln är en 12 m hög betongkonstruktion ritad av stadsarkitekten Kurt von Schmalensee. För en mer omfattande kulturhistorisk bedömning hänvisas till separat rapport om Krematorielunden.

Krematoriekapellet

Krematoriekapellet omfattar Krematoriet, Himmelstalunds kapell och S:t Olofs kapell. Det invigdes 1938 och uppfördes efter ritningar av Norrköpings stadsarkitekt Kurt von Schmalensee (1897-1972). von Schmalensee svarade bl a för en stor mängd ombyggnader av kyrkor i Östergötland under decennierna omkring 1950. Han ansågs då vara en av landets främsta kyrkorestauratörer. Det var även von Schmalensee som ritade en tillbyggnad till krematoriet på 1960-talet och förändringarna i ceremonisalen i Himmelstalunds kapell. Ytterligare tillbyggnad gjordes omkring 2000.

Krematoriekapellet är byggt i funktionalistisk arkitektur och kännetecknas av den höga ceremonisalen med ljusa slutna murytor. De ursprungliga stora ljusinsläppen är idag igensatta. Byggnadens höga resning betonas av den tornliknande skorstenen. I motsats till den monumentala ceremonidelen ligger längan mot nordöst, delvis i suterräng vilket gör att den upplevs som låg från framsidan. Huvudfasaden är relativt öppen med de stora fönsterpartierna. Innan loggian byggdes in var den ännu öppnare. Längst i nordöst ligger S:t Olofs kapell, tidigare gravkor och kistmottagning. Kapellet sträcker sig genom två våningar och kröns av en kopparklädd kupol. På baksidan, mot nordväst, ligger den låga ekonomidelen och kranshallen. Det är byggnadsdelar som inte framträder från krematoriets entrésida.

Krematoriekapellets ursprungliga arkitektur har mycket stora kulturhistoriska värden. Senare tillkomna delar ansluter i fasadutförande men har en enklare karaktär, vilket också stämmer med funktionen som ekonomidelar. Då Kurt von Schmalensee har ritat krematoriekapellet har det mycket stora regionalhistoriska värden, men även stora person- och arkitekturhistoriska värden då han hade en så rik verksamhet under flera decennier. Interiört har framför allt ceremonisalen i Himmelstalunds kapell stora kulturhistoriska värden med marmor som golvmaterial och i altare, katafalk och ljusstakar, ek i läktare och snickerier, glasdörrarna till entrén, Olle Hjortzbergs fresk och glasmålningen utformad av von Schmalensee och troligen utförd av Jan Brazda. Salens ursprungliga ljusförhållanden ändrades dock på 1960-talet, då de stora fönsterpartierna sattes igen. Orgelhusets utformning som ett glasskåp är en ovanlig lösning. I den låga längan har rumsfunktionerna ett kulturhistoriskt värde: väntrum, expedition och urnutlämning. Dessutom finns enstaka ursprungliga detaljer så som ett originalfönster mot källartrappan. Fönstret visar idag var den ursprungliga väggen satt.

I S:t Olofs kapell finns en del original bevarat såsom klinkergolv och väggskivorna. Källaren har byggts om och ändrats efter nya funktionella krav, men enstaka detaljer är bevarade och har stora kulturhistoriska intressen, så som äldre dörrar, trappor och maskinell utrustning.

Sammanfattning

- Krematoriekapellets ursprungliga arkitektur har mycket stora kulturhistoriska värden.
- Då Kurt von Schmalensee har ritat krematoriekapellet har det mycket stora regionalhistoriska värden, men även stora person- och arkitekturhistoriska värden.
- Interiört har framför allt ceremonisalen i Himmelstalunds kapell stora kulturhistoriska värden och i S:t Olofs kapell finns en del original bevarat.
- Stora kulturhistoriska värden finns även i bevarade rumsfunktioner och ursprungliga detaljer, såsom dörrar, fönster, trappor och maskinell utrustning.

Äldre anordning till kisthissning.

Att särskilt tänka på vid förvaltningen

Fasadens enkla utförande. Nuvarande ytskikt är emellertid sprutad puts och bör vid nästa renovering bytas mot ett ursprungligt putsutförande. På sikt bör framför allt den stora dörren av eloxerad aluminium i huvudingång bytas mot en annan typ av dörr. Hittills har mycket av

rummens ursprungliga funktioner bevarats, liksom planlösningen. Detta är något att tänka på även framöver.

Befintliga skyddsformer

Begravningsplatsen och gravkapellet är skyddade enligt Lagen om kulturminnen 4 kap.

Källor

IGNIS. Nr 12, årgång 10. December 1938.

Karlsmo, Emilie 2005. Rum för avsked. Begravningskapellets arkitektur och konstnärliga utsmyckning i 1900-talets Sverige. Göteborg 2005.

Kulturhistorisk kyrkogårdsinventering utförd av Östergötlands länsmuseum 2002-

Östergötlands länsmuseums topografiska arkiv

Muntliga uppgifter – Christina Kjellman, områdeschef.

Kartor

Ekonomiska kartans blad nr 086 94 Norrköping, 1947 och 1981.

Händelselista

Företeckningen gör inga anspråk på att vara komplett. Den bygger enbart på nedan redovisade källor och kan i framtiden komma att revideras.

1938	Nybyggnad. Krematoriekapell. Arkitekt Kurt von Schmalensee. (ÖLM top)
1938	Arkitekturbunden utsmyckning – måleri, interiör. Fresk i koret i Himmelstadlunds kapell. Konstnär Olle Hjortzberg. (ÖLM top)
1968	Tillbyggnad. Bl a smyckningsrum och ny kranshall. Väntsal och expeditionslokal gjordes större. Troligen var det nu som man byggde in loggian, som låg framför väntsalen och expeditionen. Arkitekt Kurt von Schmalensee. (NT.ÖD 1968-07-15)
1968	Ändring – ombyggnad, interiör. Ceremonisalen i Himmelstalunds kapell. Orgelläktaren byggdes om, stora fönsterpartier sattes igen. Arkitekt Kurt von Schmalensee. (NT.ÖD 1968-07-15)
1968	Fast inredning – glasmålning. Det stora fönstret i Himmelstalunds kapell sattes igen. I delar av det sattes en glasmålning i hugget blockglas. Arkitekt Kurt von Schmalensee. Troligen utfört av Jan Brazda. (NT.ÖD 1969-01-13)
Omkr. 2000	Tillbyggnad. Bl a personalrum. (CK)

Källor

CK – Christina Kjellman, områdeschef.

NT.ÖD – Norrköpings Tidningar-Östergötlands Dagblad.

ÖLM top – Östergötlands läns museums topografiska arkiv.